

فصل 4:

معرفی اصول مدیریت اسلامی

نسخه شماره یک / پاییز 1394
www.tavallaei.sub.ir

تهیه و تنظیم:
دکتر روح اله تولایی
(عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی)

بیان مسأله:

- این فصل نیز، خلاصه ای از کتاب «اصول مدیریت اسلامی و الگوهای آن» حجت الاسلام والمسلمین دکتر ولی الله نقی پورفر (1393) می باشد.
- تمام حوزه های قرآن کریم، تذکرات مدیریتی دارد. در این زمینه خود قرآن می فرماید که قبل از مومنان، در درجه اول غرضش «تربیت رهبری الهی» است.
- 2 سوال مهم:

- 1) چرا قرآن کریم به جای دفعتاً، به صورت تدریجی بر پیامبر اکرم (صلوات الله علیه) نازل شده است؟
- 2) چرا قرآن کریم به بیان قصه های مختلف (مانند قصص حضرت یوسف، اصحاب کهف، حضرت مریم، حضرت نوح، قضاوت داوود، حضرت یونس (علیهم السلام) و...) پرداخته است؟

بیان مسأله_ ادامه:

جزوه آموزشی
مبانی مدیریت اسلامی

- یکی از فلسفه های نزول تدریجی آیات قرآن کریم این است که **مدیریت و رهبری الهی** در جامعه بشری، نیازمند **تربیت و هدایت فکری و قلبی** است.
- نزول تدریجی آیات نشان می دهد، مدیریت اسلامی به **کمک مشورتی و ارائه خط مشی فکری الهی**، و **ارائه معیار و میزان و تقویت روحیه**، نیاز دارد.
- نیازی که وحی، فکر و وجود پیامبر اکرم (صلوات الله علیه) را احاطه کرده تا **(با تربیت و تهذیب مدیر اسلامی)** انرژی و تحرک لازم برای به دوش کشیدن بار رسالت الهی را فراهم نماید (دل شما را که مدیر اسلامی هستید، محکم سازیم).
- «وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا» (فرقان/32)

بیان مسأله_ ادامه:

جزوه آموزشی
مبانی مدیریت اسلامی

- همچنین حوزه خاصی از مباحث قرآن کریم که به ویژه **روی مدیریت اسلامی** عنایت زیاد دارد، **قصص قرآن** است (دل شما را که مدیر اسلامی هستید، محکم سازیم).
- «وَكَلَّا نَقْصُ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ» (هود/120)
- **سیره انبیاء و اولیاء الهی** در قصص قرآن کریم منعکس شده و خداوند با گزارش شخصیت و سرگذشت آنها، **ارزش های متعالی** ایشان را با دقت و احاطه ربوبی توصیف می نماید.
- **قصص قرآن درسهای مهمی** را برای پیامبر اکرم (صلوات الله علیه) به همراه دارد که توجه به آن ها **برای مدیریت اسلامی**، به طریق اولی ضرورت دارد.

بیان مسأله_ ادامه:

جزوه آموزشی
مبانی مدیریت اسلامی

- در آیات قرآن کریم، مکرراً به پیامبر اعظم (صلوات الله علیه) تذکر داده شده است که به سیره انبیاء توجه کند و در کنار آن، به عنوان ارائه الگوهای مدیریتی، سیره انبیاء را با دقت و موشکافی مطرح می کند.
- این کار نشان می دهد که پیامبر اکرم (صلوات الله علیه) هم نیازمند درس ها و حکمتهای الهی از سیره انبیاء است تا که روشنگر رهبری و چگونگی اعمال مدیریتی در جامعه باشد.
- «أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدَاهُمُ اقْتَدِهْ...» (انعام/90)
- «فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعِزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ...» (احقاف/35)
- «فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْأُخُوتِ...» (قلم/48)

اصول مدیریت اسلامی:

جزوه آموزشی
مبانی مدیریت اسلامی

- پس از طی این مقدمات مطرح شده در فصل قبل، به بررسی «اصول مدیریت اسلامی و الگوهای آن» می رسیم. این اصول عبارتند از:
- 1) اصل عدم تقدم بر خدا و رسول
- 2) اصل آخرت گرایی
- 3) اصل وحدت و هماهنگی
- 4) اصل اعمال مدیریت بر اساس اختیار نیروها
- 5) اصل اعمال مدیریت بر اساس بصیرت نیروها

اصول مدیریت اسلامی_ ادامه:

جزوه آموزشی
مبانی مدیریت اسلامی

- (6) اصل تدبیر و تدبیر
- (7) اصل مشورت
- (8) اصل تحزب و سازماندهی
- (9) اصل هدایت و رهبری
- (10) اصل مسئولیت متقابل
- (11) اصل ابوت و بنوت
- (12) اصل امر به معروف و نهی از منکر
- (13) اصل مراقبت و محاسبه

اصول مدیریت اسلامی_ ادامه:

جزوه آموزشی
مبانی مدیریت اسلامی

- (14) اصل بشارت و انداز
- (15) اصل حضور و شهود
- (16) اصل اختیار و مسوولیت
- (17) اصل سلسله مراتب مدیریت
- (18) اصل قسط و عدالت
- (19) اصل مدارا و تقیه
- (20) اصل قاطعیت در طرح و اجرا
- (21) اصل آموزش مستمر
- (22) ...